

Intervju med Benny Andersson

Svaren är inte exakt transkriberade utan fria anteckningar av Miranda Coral Engholm under intervjun.

- **Bättre att jobba fritt eller med tydlig ram?**

När man gör ett musikdramatiskt verk så känns det väldigt konstigt för mig om man inte vet vad man gör. I och för sig har mina olika projekt gått till på många olika sätt.

Chess

Vi utgick ifrån en synopsis på berättelsen som blev grunden vi skrev efter. Det var bara några sidors text så ganska lite kött på benen ändå. Vi började sen med att skriva för en skiva, vi kände oss så hemma i inspelningsstudion så vi ville göra en inspelning först så vi visste vad vi hade innan det gjordes på scen.

Kristina från Duvemåla

Böckerna var grunden. Vi valde ut vilka stycken från böckerna som skulle bli scener och kom fram till vad vi skulle kunna göra musik av. Till en början var det 52 olika scener, vilket var alldeles för många, men det blev bättre sen. Då visste vi i alla fall vad vi höll på med och vilka situationer jag skulle skriva musik kring. Man måste anpassa sig till storyn. Jag skrev först all musik baserat på de olika scenerna sen skrev Björn ett libretto (låttexter) till den musiken.

Mamma Mia

Catherine Johnson använde sig av våra låtar och fogade ihop texterna som redan fanns till en story som hon hittade på. Den blev enkel men bra, det var ju genialiskt bra gjort faktiskt. Den här metoden (jukeboxmusikal) har ju många försökt göra flera gånger men det är sällan det lyckas, det självdör när storyn inte är särskilt bra. Musikteater utan en bra story kan man lika gärna låta bli att göra.

- **Hur jobbar du annorlunda med dramatisk musik jämfört med pop-musik?**

När man skriver musikteater får man mycket friare händer. Man slipper förhålla sig till en önskad längd och man kan göra lite vad man vill. Man får blanda massa olika saker. I Chess finns till exempel mycket körstycken, en tarantella och rock n roll. Det kändes skönt för oss att få göra lite vad man vill.

- **Hur jobbar du och Björn med varandra? Musik vs text? När/hur lämnar ni över ett arbete? Hur ser kommunikationen ut då? Har ni arbetat på distans, isåfall hur?**

De senaste 35 åren har jag gjort musiken och Björn skrivit texten.

- **Har du några musikaliska regler/en ram du utgår ifrån?**

Att skriva musik tar ju tid, man får sitta där tills man är nöjd med nåt. Ibland tar det en evighet att skriva något och ibland går det fort. Inspiration vet inte jag vad det är riktigt mer än att den uppstår när man har gjort något som man tycker är tillräckligt bra. I mitt fall är det nästan en fysisk känsla och att man känner ett behov av att jobba vidare. Då är inspirationen igång plötsligt och då kan mycket bli gjort snabbt. Sen kan den försvinna igen. Jag är här på jobbet varje dag och försöker göra musik. Det händer oftast ingenting men när man inte ger upp så kan det dyka upp nåt plötsligt som man tycker låter bra och helst har ingen annan gjort samma sak tidigare. Det blir svårare och svårare ju äldre man blir, att komma på nya saker att skriva, som man själv eller nån annan inte skrivit tidigare. Det är helt meningslöst att göra något som någon annan redan har gjort, då är det bättre att lyssna på det som gjorts redan.

- **Skriver du även sångmelodi och körstämmor?**

Ja jag gör alltihop, rubb och stubb. Jag har en fantastisk maskin, en synclavier som jag har haft i 35 år. På den kan man bygga allt steg för steg. Hela orkestreringar och körarr med samplade instrument. Sen spelar jag själv alltid melodin på piano över det när jag ska visa upp arbetet för någon. Till slut byter jag ut samplingarna mot riktiga musiker.

- **Hur kan en process starta för en låt/text/verk? Vad kommer oftast först?**

Texten kommer alltid sist och den läggs till av Björn. Jag skriver alltid musiken först och utgår ifrån de situationer som ska skrivas till. Duvemåla: "så här tror jag att det låter när dem kommer till New York och så här tror jag att det låter när ladan brinner." Det är en hjälp att ha en situation att förhålla sig till.

När det kommer till själva skrivandet av låtarna så har jag aldrig en tydlig början. Jag sitter vid flygeln och spelar nåt och väntar tills det dyker upp något jag gillar. Jag försöker koppla bort hjärnan, låter fingrarna spela och håller öronen öppna efter något som låter bra som jag inte har hört förut. Det finns inga ramar eller regler, det kan få bli vad som helst. Men alltid utifrån den situation man vet att man ska beskriva. Man är ju redan någorlunda inramad i vad det måste bli och det är en hjälp att ha den tydliga riktningen.

Här är ett ställe där "boy meets girl" - då skriver man det.

Här är ett ställe där de krockar med bilen - då skriver man det.

Man måste ha struktur i melodin. Jag jobbar med melodin först och främst, ihop med harmonier och till viss mån med rytm. När man skriver måste man ha någonting att hänga upp sig på och i mitt fall är det melodin. Jag fattar noll av hur det går till nuförtiden. När man är ett teamwork och nån gör en baslinje och nån annan gör lite rytmiska saker och lite fina synth-klanger och så kommer det in nån på slutet och gör en topline. Det vill säga, melodin kommer sist. Det är fullständigt obegripligt för mig. I mitt fall bygger allt på hur melodin är från början. I vissa fall kan det bygget göra att man sen måste ändra lite på melodin för att det ska funka med det som man har kommit fram till att man vill ha med i stycket. Så kan det va, men alltid melodin först, i mitt liv är det så och det har funkade hittills.

Just nu ska vi snart spela in ny musik med Benny Anderssons Orkester. Då gick jag till Björn med några låtar och så fick han välja vilka han gillade och ville skriva text till. Det är ju kul, att spela upp musik för nån som aldrig hört det förut. På så sätt är det ju bra att man inte är totalt ensam i sitt arbete.

- **Hur kommer du på melodin? Är det musikaliteten bara?**

Jag gissar det ja, nån slags talang tror jag. Jag kan inte säga hur det går till. Det är svårt att beskriva. Jag är inte religiös, det är jag inte, men när man suddat här och gnetat och ingenting händer så är det plötsligt nån som säger, "äsch jag skickar ner en signal här nu så får han komma vidare här". På nåt sätt är det så. Jag vet inte, det låter ju väldigt flummigt faktiskt men det känns så. Om man inte ger upp och det inte kommer någonting så litar jag på att det har gjorts det sen 1967. Om man bara håller på. Man vet ju aldrig, det kan ju sina, det är ju ganska vanligt, men än så länge har det inte gjorts det.

- **Använder du dig av en vers/refräng struktur när du skriver dramatisk musik?**

Nej så behöver det inte vara. Det finns inte så många refränger i Duvemåla, det är bara några låtar som är så men ofta inte. Det har med berättelsen att göra, man kan inte göra 4.5 minuters poplåtar med refränger. Jag kan inte svara på hur det funkade faktiskt. Det vore ju bra om man visste hur det funkade, då skulle man inte behöva sitta i 400 timmar för att få fram 1 timmes musik.

- **I vårt arbete använder vi oss mycket av deadlines och läxar. Jobbar du mycket med deadlines?**

Nej det är värdelöst. Det går inte. En gång i tiden hade man ju deadlines, när vi släppte album med ABBA, så var det ju då. Men det är på bekostnad av lust och kreativitet. Man blir färdig men det är inte säkert att det blir tillräckligt bra. Så småningom, när vi byggde egen studio med ABBA, skrev vi tills vi kände oss färdiga. Sen spelade vi in. Vi kanske skrev tre låtar i taget och sen väntade vi i några månader. Att göra stommen till en låt är något man måste ge sig tid, så att det blir bra, annars kan man lika gärna göra nåt annat.

- **Hur lång tid har det då tagit för dig att skriva dessa musikaliska verken?**

Chess tog ungefär två år från att vi började till att vi spelade in den. Det var ganska snabbt faktiskt. Då var vi så glada över att vi hade hamnat i en annan låda och jobbade för någonting som vi inte hade gjort tidigare.

Duvmåla tog fem år. Bara för mig att göra klart musiken. Då var den heller inte inspelad. Jag hade efter fem år gjort demos, bra demos, som knappt går att skilja från hur det låter idag.

Jag tror på att ge sig tid. Det är olika, det finns ju människor som sitter på bussen och bara kommer på en låt direkt. Så kan det vara men för mig är det inte så. Jag måste sitta i studion och använda mig av tiden och min envishet. Det kanske kommer en dag då det inte funkar längre, det vet man ju inte förrän den dagen kommer och då måste man ju vänta. Än så länge går det bra.

- **Vad behövs i en musikal tänker du?**

Det är ett hantverk. Det kan inte bara vara vals i moll i en halvtimme. Det måste sitta en publik där. Det måste finnas ett mått av underhållningsvärde också. Och berättelsen i sig svänger ju. Det finns en del kul scener. Om storyn är bra så går det av sig självt och gör det inte det så får man hitta på nåt.

Innan vi bestämde oss för att göra Utvandrarerna så letade vi efter storys, Björn och jag. Vi försökte hitta så tunna böcker som möjligt så man skulle kunna låta det blomma ut med musikens hjälp. Men det gick inte, vi hittade ingenting, vi läste och läste och det va inget som föll på läppen. Då tänkte vi: "Om man vänder på det då? Vilken är den bästa boken man nånsin har läst?". Det tog en halv sekund. Det var Utvandrarerna, utan tvekan. Istället för 100 sidor så blev det 2000 sidor. Men vi valde det och det var bra.

Sen kom det in en dramaturg som skulle hjälpa oss att sälla i det där. Det höll på i några år men det gick i stå för det blev inge bra. Då kom Lars Rudolfsson in, regissör och chef för Malmö Musikteater, och sa att vi var tvungna att ändra om allt och kom med ett nytt förslag. Då skrev de ett nytt manus, men då hade vi nästan all musik och text klar.

- **Hur gör man när man inte känner sig kreativ?**

Det är en fråga om tid och att veta vad det är man är ute efter när man hör musiken man skriver. Även om det låter bra. Det måste funka för situationen.

- **Vad vill du skicka med oss?**

När vi skrev Duvmåla var vi också en grupp på tre, precis som ni. Jag, Björn och Lars som satt här i studion och taktikade en och en halv dag i veckan. Oslagbart egentligen, synd att ni tre sitter på olika ställen. Ni måste träffas. En dag i veckan, åk till närmaste gemensamma nämnare. Det är värdefullt att mötas. Du måste skaffa mustasch Miranda!